

Vlaams
Parlement

ingediend op **36** (2014-2015) – Nr. 2
22 januari 2015 (2014-2015)

Syntheseverslag

namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen
uitgebracht door Björn Anseeuw

over het Rekeningenboek van het Rekenhof
over 2013

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Lorin Parys.

Vaste leden:

de heren Björn Anseeuw, Piet De Bruyn, Jelle Engelbosch, Marc Hendrickx, Lorin Parys,
mevrouw Nadia Sminate;
de dames An Christiaens, Griet Coppé, Katrien Partyka, Valerie Taeldeman;
de dames Freya Saeys, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Joris Vandenbroucke;
mevrouw An Moerenhout.

Plaatsvervangers:

de dames Caroline Croo, Ingeborg De Meulemeester, Lies Jans, Kathleen Krekels, Tine van der Vloet,
de heer Herman Wynants;
de heren Dirk de Kort, Michel Doomst, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de dames Ann Brusseel, Gwenny De Vroe;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
mevrouw Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

36 (2014-2015) – Nr. 1: Rekeningenboek van het Rekenhof

INHOUD

1. Toelichting bij de opmerkingen van het Rekenhof door de heer Frank Smet, eerste auditeur-revisor	4
2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van het Rekenhof, het agentschap Wonen-Vlaanderen en viceminister-president Liesbeth Homans	5
Bijlage: Antwoord van minister Homans op de opmerkingen van het Rekenhof	7

De Commissie voor Wonen, Armoedebeloid en Gelijke Kansen organiseerde op 8 januari 2015 een gedachtewisseling over het Rekeningenboek van het Rekenhof over 2013.

De gedachtewisseling focuste op hoofdstuk 15 van het Rekeningenboek: Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed. Dat hoofdstuk kwam reeds eerder ter sprake in de plenaire vergadering van 5 november 2014, naar aanleiding van de actuele vraag van mevrouw Valerie Taeldeman tot minister Homans over de kritische opmerkingen van het Rekenhof betreffende de verzekering gewaarborgd wonen en het huurgarantiefonds, en de actuele vraag van de heer Jelle Engelbosch tot minister Homans over de opmerkingen van het Rekenhof bij het woonbeleid (*Hand. VI.Parl. 2014-15, nr. 8, p. 44-47*).

Het Rekenhof werd op de gedachtewisseling vertegenwoordigd door de heer Frank Smet, eerste auditeur-revisor, en de heer Johan Dons, eerste auditeur.

Het agentschap Wonen-Vlaanderen werd vertegenwoordigd door de heer Koen De Bock, hoofd van de afdeling financiële instrumenten.

1. Toelichting bij de opmerkingen van het Rekenhof door de heer Frank Smet, eerste auditeur-revisor

De heer *Frank Smet* deelt mee dat het Rekenhof de Vlaamse overheid controleert op een geconsolideerd niveau. Het gaat om een volkomen controle waarbij alle belangrijke domeinen worden opgevolgd, zowel cijfermatig als beleidsmatig. Deze nieuwe controlemethode bestaat al een drietal jaren. Binnen het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed wordt er bijzondere aandacht besteed aan het intern verzelfstandigd agentschap Wonen en aan de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). De evolutie van deze domeinen zal jaar na jaar worden opgevolgd.

De verzekering gewaarborgd wonen is goed voor een bedrag van 35 miljoen euro. Bij een overheidsopdracht dient er een prijsonderzoek te gebeuren. Dat betekent in dit geval dat de administratie moest proberen om op basis van de schadestatistieken te achterhalen wat een verantwoorde prijs is. Het Rekenhof heeft echter geen dergelijke analyse teruggevonden in het dossier. Dat betekent dat de overheid eigenlijk niet beschikte over een instrument om te beoordelen of de biedingen verantwoord waren. Het Rekenhof heeft hierbij niet gezegd dat de prijs te hoog of te laag was, ook al werd dat in de pers zo voorgesteld.

Verder merkt het Rekenhof op dat er in 2012 en 2013 in het fonds voor de financiering van de VMSW, een tekort was van respectievelijk 3,75 en 3,58 miljoen euro. Voor die tekorten boekte de VMSW uit veiligheidsoverwegingen ook een waardevermindering. Daar de VMSW van oordeel is dat deze tekorten zich op termijn zullen vereffenen, heeft het Rekenhof de cijfers voor 2014 opgevraagd. Die nog voorlopige cijfers voor 2014 vertonen een positieve evolutie, in de zin zoals de VMSW die verwachtte. De VMSW kan uit dat fonds in 2014 immers 14,6 miljoen euro halen; met de beheersvergoeding voor 2014 en met de uitgestuurde facturen komt men op dit moment uit op een bedrag van 15,08 miljoen euro, wat dus een positief saldo geeft. Het Rekenhof blijft deze situatie opvolgen.

Het Rekenhof heeft ook aandacht besteed aan de huurgarantieregeling, niet omdat die financieel zo belangrijk is, maar omdat het een nieuw beleidsinstrument is. Het is nog veel te vroeg om de degelijkheid van het systeem te onderzoeken. De verwachting die werd geformuleerd bij de begrotingsbesprekingen, namelijk dat er 18.000 aansluitingen zouden zijn, werd tot nog toe echter niet gerealiseerd: op 15 december 2014 waren er 295 aangesloten. Er waren 378 aanvragen, 39 werden geweigerd; de rest is in onderzoek.

2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van het Rekenhof, het agentschap Wonen-Vlaanderen en viceminister-president Liesbeth Homans

Mevrouw *Valerie Taeldeman* weet dat het de gewoonte is om bij het verschijnen van het Rekeningenboek een reactie te vragen van de ter zake bevoegde minister. De minister stelde reeds dat ze schriftelijk reageerde op het Rekeningenboek. Kan de inhoud van deze brief toegelicht worden in deze commissie?

Het Rekenhof beseft net als het parlement dat de verzekering gewaarborgd wonen een waardevol instrument is, maar het begrijpt niet waarom er geen verdere analyse gebeurd is rond de overheidsopdracht. Ook het Vlaams Huurgarantiefonds is een waardevol instrument. Men ging ervan uit dat er in 2014 ongeveer 18.000 aansluitingen zouden zijn van eigenaars-verhuurders. Die verwachting werd echter niet ingelost. Hoe wil de minister ervoor zorgen dat die verwachtingen wel ingelost worden?

De heer *Marc Hendrickx* stelt vast dat er in 2009 zes bestekken werden opgevraagd, maar dat er slechts één bieder was, namelijk Ethias. Hoeveel bestekken werden in 2014 opgevraagd? Is er in 2014 sprake van een feitelijk monopolie?

Het Rekenhof stelt vast dat Wonen-Vlaanderen geen alternatieven heeft onderzocht voor de verzekering gewaarborgd wonen. Welke alternatieven had men kunnen onderzoeken?

De heer *Frank Smet* deelt mee dat de antwoordbrief van de minister buiten de termijn van een maand werd ingediend. Het Rekeningenboek was toen al gepubliceerd en dus kon er met dat antwoord geen rekening meer worden gehouden. De reactie van het Rekenhof op de brief van de minister ging over de manier waarop de wetgeving is toegepast en niet over de hoogte van de bieding.

Het ging om een Europese aanbesteding. Dat betekent dat iedereen kon inschrijven. Er werd één bestek ontvangen. Op de vraag over de alternatieven antwoordt de heer Smet dat het belangrijk is om vooraf de feiten scherp te stellen. Dan had de administratie nadien beter kunnen onderzoeken wat de beste oplossingen zijn. Concreet: indien het dossier een analyse had bevat van de schadegevallen van de voorbije jaren, en indien de administratie naar aanleiding van de bieding, in toepassing van artikel 21, §1, van het koninklijk besluit van 15 juli 2011 de nodige inlichtingen voor het prijsonderzoek had opgevraagd bij Ethias, dan was het mogelijk geweest om een betere prijs te bepleiten of om de zaak in eigen beheer te nemen.

De heer *Koen De Bock*, hoofd van de afdeling financiële instrumenten van het agentschap Wonen-Vlaanderen, heeft begrip voor de commentaar van het Rekenhof over het voorafgaand onderzoek voor de verzekering gewaarborgd wonen. Hij wijst er op dat de geboden prijs bij de gunning getoetst is aan de vorige prijszetting in 2009. De prijs waaraan gegund werd in 2009 is pas tot stand gekomen na een nieuwe aanbesteding, nadat de bieding in de eerste ronde als onaanvaardbaar hoog werd gekwalificeerd. Bij de aanbesteding die in 2014 werd gelanceerd, heeft men een prijs gekregen die 5 percent lager lag dan die referentieprijs.

De heer *Marc Hendrickx* informeert hoe hoog de initiële prijs dan wel lag in 2009. De heer *Koen De Bock* legt uit dat het systeem werkt met een premievoet die berekend wordt op de jaarlasten. Op dat ogenblik lag de premievoet ongeveer 3 percent hoger dan nu. Dat is een belangrijk verschil. De respons vanuit de markt is natuurlijk beperkt omdat er maar één bieder was.

De heer *Marc Hendrickx* veronderstelt dat men misschien tot een nader onderzoek had kunnen besluiten omdat de huidige prijs slechts 5 percent lager ligt dan in 2009. De heer *Koen De Bock* antwoordt dat men ervan uitging dat de referentieprij van 2009 op dat ogenblik eigenlijk de scherpste prijs op de markt was. Het is nooit de bedoeling geweest om in het kader van de wet op de overheidsopdrachten de onaanvaardbare prijs in te roepen bij de gunning in 2014, vermits de geboden prijs lager was.

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat er momenteel geen indicaties zijn dat er een structureel tekort is bij het fonds voor de financiering van de VMSW. Ze zal dat echter opvolgen, en indien nodig zal ze ingrijpen. Het huurgarantiefonds is pas in werking sinds 1 januari 2014 en is een waardevol instrument. Het is echter nog te vroeg voor een grondige evaluatie. Er zijn wel nog een aantal kinderziekten. Het digitaal platform is bijvoorbeeld nog niet volledig operationeel.

Het schriftelijk antwoord van de minister aan het Rekenhof werd inderdaad te laat verstuurd. Het is een flauw excuus, maar de minister werd pas begin oktober 2014 definitief gehuisvest in een Vlaams kabinet. De brief werd begin september 2014 bezorgd, maar er werd door de huisvestingsproblemen niet onmiddellijk op gereageerd. De antwoordbrief gaat als bijlage bij het commissieverslag (zie bijlage).

De heer *Dirk de Kort* merkt op dat de administratie op basis van artikel 21, §1, van het koninklijk besluit van 15 juli 2011 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren, bij Ethias toch meer inlichtingen had kunnen opvragen over de offerte voor de verzekering gewaarborgd wonen. Dat is de eerste stap voor het uitvoeren van een onderzoek. Zal men in de toekomst blijven werken met aanbestedingen, of zal men kiezen voor een verzekering gewaarborgd wonen in eigen beheer?

De heer *Koen De Bock* antwoordt dat een risicodekking in eigen beheer zou impliceren dat de administratie zelf een verzekering organiseert. Hij betwijfelt of dat in overeenstemming te brengen is met een dienst van algemeen belang. De heer *Marc Hendrickx* veronderstelt dat dit probleem nog groter zou worden indien deze verzekering een groot succes zou worden, wat momenteel nog niet het geval is, al wordt er wel vooruitgang geboekt.

Mevrouw *Michèle Hostekint* stelt vast dat Ethias de enige kandidaat was om de verzekering gewaarborgd wonen aan te bieden. Daar zal toch een goede reden voor geweest zijn. Het voorbije jaar is het aantal aanvragen voor de verzekering gewaarborgd wonen sterk gestegen en dat is positief. In de toekomst moet men daar blijven op inzetten, in samenspraak met de banken. Deze verzekering zal wellicht steeds belangrijker worden.

Lorin PARYS,
voorzitter

Björn ANSEEuw,
verslaggever

BIJLAGE:

Antwoord van minister Homans
op de opmerkingen van het Rekenhof

**Kabinet van de Viceminister-president,
Vlaams minister van Binnenlands
Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke
Kansen en Armoedebestrijding**

Koolstraat 35

1000 BRUSSEL

T 02 552 69 00

F 02 552 69 01

kabinet.homans@vlaanderen.be

www.vlaanderen.be

De heer I. Desomer, voorzitter
Rekenhof

Regentschapsstraat 2

1000 Brussel

	uw be- richt van	uw kenmerk	ons
kenmerk	bijlagen		
09/09/2014	N 09-3.704.896 B5		
vragen naar/e-mail	telefoonnummer	datum	
Koen De Bock	02 553 85 94		
koen.debock@rwo.vlaanderen.be			

Betreft: repliek begrotingsuitvoering 2013

Mijnheer de voorzitter

Uw brief van 9 september jl. betreffende de begrotingsuitvoering door het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed genoot mijn bijzondere aandacht.

In de rubriek 13.5 Verzekering Gewaarborgd Wonen merkt het Rekenhof op dat de schadestatistieken van de voorbije vijf jaar niet vooraf werden onderzocht en er geen raming werd gemaakt van wat de verzekering de Vlaamse overheid theoretisch kon of mocht kosten. Het agentschap zou evenmin eventuele alternatieven onderzocht hebben.

Tevens stelt het Rekenhof dat het ontbreken van een prijzenonderzoek doet besluiten dat Wonen-Vlaanderen niet naging of de aangeboden prijzen geen abnormaal of onaanvaardbaar karakter vertoonden en of in dit kader mogelijk passende maatregelen niet waren aangewezen, zoals de stopzetting of een overschakeling naar een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking.

Het agentschap Wonen-Vlaanderen volgt de schadestatistieken van de vorige stelsels en in het bijzonder van de verzekering gewaarborgd wonen, steunend op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juni 2008 van nabij op. De schadestatistieken werden bovendien in detail ter beschikking gesteld bij het bestek. Alle beschikbare gegevens m.b.t. de uitkeringen ingeval van arbeidsongeschiktheid of werkloosheid van de drie vergelijkbare systemen die aan de laatste offerteaanvraag voorafgingen (verzekering tegen inkomensverlies - besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 1998 en verzekering gewaarborgd wonen - besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 2003 en besluit van de Vlaamse Regering van 13 juni 2009) werden gepubliceerd om de potentiële inschrijvers in staat te stellen aan de hand van de reële gegevens hun premie-inschattingen te maken.

Bij de vorige gunning in 2009 werd aanvankelijk door de Vlaamse Regering beslist om de overheidsopdracht stop te zetten wegens te hoge en onaanvaardbare prijs. Na een nieuwe offerteaanvraag werd de opdracht gegund aan Ethias NV. Het is juist dat ook bij de laatste offerte-aanvraag Ethias de enige inschrijver was. Zoals door het Rekenhof zelf wordt aangegeven lagen de premievoorwaarden die door Ethias werden geboden 5% lager dan in 2009. Het is onduidelijk waarop het Rekenhof steunt om te stellen dat het agentschap Wonen-Vlaanderen zorgvuldiger had moeten onderzoeken of er sprake was van abnormale prijszetting. In een moeilijke verzekeringsmarkt werd een verlaging van de premie bekomen ten opzichte van een premieniveau dat na twee offerteprocedures in 2009 werd bekomen. Dit vorige referentiepunt werd vastgelegd op basis van de procedure ingeval van te hoge biedingen waar het Rekenhof naar verwijst. De 5% lagere bieding werd bijgevolg als een significante verbetering beschouwd.

Het Rekenhof verwijst in zijn stellingname naar de schadestatistieken van voorbije vijf jaar en plaatst de uitbetaalde vergoedingen tegenover de betaalde premie. Daarbij wordt uit het oog verloren dat de schadegevallen die op 1 januari 2014 gekend waren slechts betrekking hebben op de eerste periode van april 2009 tot december 2013). Aangezien de verzekering gewaarborgd wonen een dekkingperiode van 10 jaar heeft, worden slechts de schadegevallen van een kwart van de totale verzekerde periode in rekening gebracht. De verzekerde periode van de tot in maart 2014 toegekende verzekeringen zullen bv. pas aflopen in maart 2024. Bovendien moet men rekening houden met het feit dat de op 8 januari 2014 beschikbare schadestatistiek van het VGW-stelsel 2009 nog zeer onvolledig is. Verzekerden beschikken over 1 jaar om hun aanvraag tot uitbetaling aan de verzekeraar te richten.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen dat de premie te hoog, zelfs abnormaal zou zijn, houdt in dat dit vanuit het beschikbare cijfermateriaal kan onderbouwd worden en tegenstelbaar is aan de regelmatige inschrijver die men op deze grond afwijst.

Tussen 1 augustus 2009 en 8 januari 2014, of over een periode van vier jaar en 5 maanden, ontving Ethias, zoals door het Rekenhof vermeld, 1.031 aangiften. Wanneer we de oudste aangiften ingediend tussen 1/08/2009 en 8/01/2014 bekijken, dan blijkt dat aan deze groep aanvragen over een periode van 4 jaar en 5 maanden een gemiddeld bedrag aan tegemoetkomingen werd uitbetaald van 5.756 euro. De maximale tegemoetkoming bedraagt 18.000 euro (36 maanden aan 500 euro). Rekening houdend met het feit dat voor deze groep van aanvragen nog een periode van 76 maanden beschikbaar is voor indiening van aanvragen tot tegemoetkoming, is een mogelijke verdubbeling van de gemiddelde vergoeding naar 11.512 euro per aanvrager niet denkbeeldig.

In een tijdsbestek van 53 maanden werden 1031 aanvragen vergoed. De verzekerde periode bestaat echter uit 129 maanden. In de mate dat het gemiddelde aantal aanvragen zich verderzet 1031/53 moet nog rekening worden gehouden met $19,45 * 76 = 1.478$ bijkomende aanvragen. Het totaal bedrag aan tegemoetkomingen loopt dan op naar 2.509 aanvragen * 11.512 euro of 28.888 keuro.

Rekening houdend met de werkingskosten van de verzekeraar over een periode van 15 jaar kan moeilijk worden gesteld dat het winstpotentieel van de verzekeraar in deze hypothese te hoog of buitensporig zou zijn. Uit de schadestatistiek blijkt dat er in de loop van 2013 497 nieuwe aanvragen werden ingediend. Bij een gelijkblijvend aantal in de volgende 6 jaren moet rekening worden gehouden met ten minste 2.982 bijkomende aanvragen. In dat geval loopt het totaal aantal op tot 4.013 aanvragen.

Uit wat voorafgaat mag blijken dat het op het ogenblik van de gunning van de nieuwe verzekering gewaarborgd wonen nog te vroeg was om reeds een betrouwbaar oordeel te vormen op basis van de beschikbare schadestatistieken. Anderzijds was het niet mogelijk om op basis van de beschikbare informatie te stellen dat de premiezetting te hoog of buitensporig was. Het agentschap hield rekening met de daling van het premieniveau met 5 % ten opzichte van de vorige gunning die tot stand kwam na een eerste weigering tot gunning en een heraanbesteding.

Het lijkt me dan ook een gerechtvaardigde vraag om de stellingname en conclusies die het Rekenhof naar voor brengt in het Rekeningenboek 2013 in punt 13.5 bij te stellen.

Dit neemt niet weg dat de schadestatistieken binnen het agentschap van nabij worden opgevolgd en dat de hierboven uiteengezette berekeningen op basis van nieuwe statistieken zullen herhaald worden. Indien zou blijken dat de verhouding Schade/betaalde premie lager ligt dan wat als eerste hypothese werd berekend, dan zal nagegaan worden welke aanpassingen of alternatieven mogelijk zijn.

Dat zal bij gelijkblijvende uitgangspunten leiden naar een schade van 7.216.611 euro. De vraag blijft of het aantal schadegevallen beperkt zal blijven tot de vermelde 1.031. Indien het finale gemiddelde aantal jaarlijkse eerste schadeaan-giften verder oploopt naar 300, loopt de schade op tot 31,5 mio euro. Eenzelfde onzekerheid stelt zich wat de uitbetaalde schade per dossier betreft. De maximale tussenkomst bedraagt 18.000 euro per verzekering. Het risico dat de gemiddelde schade nog in belangrijke mate stijgt is reëel. Een stijging met 30 % leidt in dat geval tot een schadekost van 9.100 euro per dossier. Bij het huidig aantal schadegevallen ligt de totale schadekost voor de verzekeraar op 31,88 mio euro. Daarbij wordt dan geen rekening gehouden met de werkingskosten van de verzekeraar, enkel met uitbetaalde vergoedingen. Uit wat voorafgaat mag blijken dat het op basis van de op het ogenblik van de gunning beschikbare gegevens niet mogelijk was om de geboden premievoorwaarden als te hoog, laat staan onaanvaardbaar in te schatten.

Met vriendelijke groeten.

Liesbeth HOMANS

Viceminister-president, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding